

Sygnatura akt VII U 4207/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Gdańsk, dnia 29 lutego 2024r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Justyna Skórzewska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Synak

po rozpoznaniu w dniu 1 lutego 2024r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o wysokość kapitału początkowego i wysokość emerytury

na skutek odwołania A. S. od decyzji z dnia 6 października 2022 r.

znak: (...) i z dnia 5 października 2022 r. , znak (...)

1. oddała odwołania.

2. zasądza od ubezpieczonego A. S. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt) wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Justyna Skórzewska

Sygn. akt VII U 4207/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 05 października 2022 r. ((...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił dla ubezpieczonego A. S. kapitał początkowy.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. S. zakwestionował wysokość ustalonego kapitału początkowego, zarzucając organowi naruszenie art. 174 ust 2 pkt 1 i ust. 3 w związku z art. 15, art. 16, art. 17 ust. 1 i 3 i art. 18 w związku z art. 6 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczacie Społecznych poprzez ich zastosowanie podczas gdy są one niezgodne z art. 2, art. 32 ust 1 i 2, art. 65 ust 1,2 i 4 , art. 67 ust. 1 i 2, art. 85 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim do okresu odbywania przez odwołującego służby wojskowej, przypadającej przed 1 stycznia 1999 r., nie przewidują przyjmowania za podstawę wymiaru składek kwoty obowiązanego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, ewentualnie obowiązujących w tym okresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób pełniących czynną służbę w Wojsku Polskim.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji oraz ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 04.04.1982 r. do 30.04.1982 r. z jednoczesnym przyjęciem za podstawę wymiaru składek kwoty obowiązującego w tym okresie minimalnego

wynagrodzenia pracowników, ewentualnie obowiązującej w tym okresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób pełniących czynną służbę w Wojsku Polskim, a także zasądzenie od organu na rzecz odwołującego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Nadto, skarżący z powołaniem na treść art. 193 Konstytucji wniósł o przedstawienie przez Sąd pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego co do zgodności art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim dla okresu odbywania przez ubezpieczonego obowiązkowej służby wojskowej, przypadającej przed 1 stycznia 1999 r., nie przewiduje przyjmowania za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne kwoty obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników lub obowiązującej w tym okresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne osób pełniących czynną służbę wojskową w Wojsku Polskim, jest zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Kolejną decyzją z dnia 06 października 2022r. ((...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od 01 lipca 2022 r. i ustalił jej wysokość z uwzględnieniem kapitału początkowego ustalonego decyzją z 05 października 2022 r.

A. S. wniósł odwołanie także od powyższej decyzji, zarzucając jej naruszenie art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w zw. z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez przedstawienie wyliczenia wysokości należnej emerytury pomostowej w sposób utrudniający jakąkolwiek weryfikację jej prawidłowości, z jednoczesnym brakiem informacji czy przy dokonywanych wyliczeniach uwzględniono składki na OFE zgromadzone przez odwołującego.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji oraz zmianę w/w decyzji i zaprezentowanie wyczerpującej metodologii wyliczeń należnej odwołującemu emerytury pomostowej z jedoczesnym przedstawieniem informacji, czy przy dokonywanych wyliczeniach uwzględniono składki OFE zgromadzone przez odwołującego, zaś w sytuacji otrzymania odpowiedzi od Trybunału Konstytucyjnego na przedstawione poniżej pytanie prawne skarżący wniósł o ustalenie należnej odwołującemu emerytury pomostowej jako wyniku podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego.

Nadto, skarżący z powołaniem na treść art. 193 Konstytucji wniósł o przedstawienie przez Sąd pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego co do zgodności art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych z art. 32 ust. 2 w związku z art. 67 ust. 1 w związku z art 2 Konstytucji RP w zakresie, w jakim wysokość emerytury pomostowej jest wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat - niezależnie od wieku w takim jest osoba uprawniona występująca o to świadczenie ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej tablic średniego trwania życia, o których mowa w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W odpowiedzi na odwołania pozwany organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach.

W dniu 09 stycznia 2023 r. sprawy z odwołań od obydwu w/w decyzji zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 24)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. S., urodził się (...)

Okoliczność bezsporna

W okresie od 01 września 1979 r. do 28 lutego 1989 r. ubezpieczony był zatrudniony w Stacji (...) S. na stanowisku starszego specjalisty w dziale produkcji.

W okresie od 24 kwietnia 1980 r. do 03 kwietnia 1982 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po zakończeniu służby i opuszczeniu jednostki wojskowej, w okresie od 04 do 30 kwietnia 1980 r., ubezpieczony pojawił się w zakładzie pracy, gdzie uzyskał informację, że musi podjąć pracę w ciągu 30 dni, ale nie musi podejmować jej od razu. Wówczas podjął decyzję o skorzystaniu z możliwości podjęcia pracy w późniejszym terminie. Do zakładu pracy ubezpieczony zgłosił się w dniu 30 kwietnia 1980 r. i wówczas podpisano z nim nową umowę o pracę.

Dowód: plik kapitałowy akt ZUS – świadectwo pracy k. 4, książeczka wojskowa k. 6-7, akta sprawy – zeznania ubezpieczonego k. 56 protokół elektroniczny k. 58

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2002 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił dla ubezpieczonego po raz pierwszy kapitał początkowy.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ przyjął zarobki/dochody stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne:

- za 1989 r. – 3.197.717,00 zł
- za 1990 r. - 30.196.207,00 zł
- za 1991 r. – 38.406.723,00 zł
- za 1992 r. – 75.696.296,00 zł
- za 1993 r. – 115.544.323,00 zł
- za 1994 r. – 172.881.828,00 zł
- za 1995 r. – 24.117,62 zł
- za 1996 r. – 28.959,10 zł
- za 1997 r. – 35.660,60 zł
- za 1998 r. – 40.417,55 zł

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 239,45 %. Podstawa wymiaru kapitału wyniosła 2.923,42 zł.

Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto 18 lat 9 miesięcy (225 miesięcy) okresów składkowych oraz 6 miesięcy okresów nieskładkowych.

Kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniósł 187.621,39 zł.

Do okresów składkowych organ uwzględnił m.in. okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej od 24 kwietnia 1980 r. do 03 kwietnia 1982 r., natomiast nie uwzględnił okresu od momentu zakończenia służby do ponownego podjęcia pracy od 04 kwietnia do 30 kwietnia 1982 r.

Dowód: plik kapitałowy akt ZUS - decyzja o ustaleniu kapitału początkowego k. 20-21, obliczenie wwpw k. 22, wykaz wprowadzonych okresów k. 23-25

W dniu 28 lipca 2022 r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę pomostową.

W związku z powyższym wnioskiem pierwszą z zaskarżonych decyzji, wydaną w dniu 06 października 2022 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał ponownego ustalenia dla ubezpieczonego kapitału początkowego.

Do ustalenia wysokości kapitału początkowego organ przyjął podstawę wymiaru w kwocie 2.923,42 zł ustaloną we wcześniejszej decyzji z dnia 30 kwietnia 2002 r.

Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto 18 lat 9 miesięcy i 1 dzień (225 miesięcy) okresów składkowych oraz 6 miesięcy i 4 dni okresów nieskładkowych

Kapitał początkowy na dzień 01 stycznia 1999 r. wyniósł 187.878,46 zł.

Dowód: plik kapitałowy akt ZUS - decyzja o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z 05.10.2022 r. (karty nienumerowane), obliczenie wppw (karty nienumerowane), wykaz wprowadzonych okresów (karty nienumerowane)

Następnie decyzją z dnia 06 października 2022 r. organ przyznał A. S. od dnia 01 lipca 2022 r. prawo do emerytury pomostowej.

Do ustalenia wysokości emerytury pomostowej organ przyjął kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego zaewidencjonowanego na koncie 1.039.225,10 zł, kwotę składek na ubezpieczenia emerytalne na koncie z uwzględnieniem ich waloryzacji oraz zwiększenia poprzez pomnożenie wskaźnikiem korygującym dla członków OFE w kwocie 1.013.801,91 zł, średnie dalsze trwanie życia dla osoby w wieku 60 lat ustalone według tablicy średniego dalszego trwania życia obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę pomostową – 238,90 miesięcy. Wysokość świadczenia wyniosła 8.593,67 zł $([1.039.225,10 + 1.013.801,91] / 238,90 = 8.593,67)$

Dowód: decyzja o przyznaniu emerytury pomostowej k. 12 pliku emerytalnego akt ZUS

Na wniosek ubezpieczonego 26 października 2022 r. dot. uwzględniania składek należnych od wynagrodzeń za okres od 01 lipca 2022 r. do 27 lipca 2022 r., organ rentowy decyzją z dnia 22 listopada 2022 r. dokonał przeliczenia jego emerytury pomostowej od dnia 01 października 2022 r. do dnia poprzedzającego dzień osiągnięcia 65 roku życia.

Wysokość świadczenia organ ustalił poprzez zwiększenie emerytury w dotychczasowej wysokości w kwocie 8.593,67 zł o kwotę wynikającą z podzielenia składek zaewidencjonowanych na koncie po dniu ponownego ustalenia wysokości emerytury do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem ich waloryzacji – 3.382,26 zł, przez średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku ubezpieczonego w dniu zgłoszenia tego wniosku – 205,70 miesięcy. Wysokość emerytury pomostowej od dnia 01 października 2022 r. wyniosła 8.610,11 zł $(8.593,67 + [3382,26/205,70] = 8.610,11)$

Dowód: decyzja o przeliczeniu emerytury pomostowej k. 16 pliku emerytalnego akt ZUS

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych oraz aktach sprawy, w tym pozyskanych aktach osobowych. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw by kwestionować prawdziwość, rzetelność dokumentów zgromadzonych w sprawie.

Sąd przeprowadził także dowód z zeznań ubezpieczonego, którym dał wiarę w całości.

Odwołanie ubezpieczonego A. S. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2023.1251 t.j.), dalej: ustawa, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych

w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust.3. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy tj. na dzień 01 stycznia 1999 r.

W myśl art. 174 ust. 1 powyższej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Stosownie do treści art. 174 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Odesłanie z art. 174 ust. 3 ustawy do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. zawsze na dzień 01 stycznia 1999 r., niezależnie od tego, kiedy zainteresowany złoży wniosek.

Okresy dalszego trwania życia wynikają natomiast z komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn. Na tej podstawie stwierdzić należy, że liczba miesięcy dalszego trwania życia równa wiekowi 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Ubezpieczony kwestionował ustalony dla niego kapitał początkowy, wskazując na niezgodność z Konstytucją nieprzyjęcia przez organ rentowy za okres odbywania zasadniczej służby wojskowej wynagrodzenia minimalnego, względnie wynagrodzeń osób pełniących czynną służbę w wojsku, a także domagał się uwzględnienia okresu od zakończenia zasadniczej służby wojskowej do zgłoszenia się do pracy, tj. 04 do 30 kwietnia 1982 r.

Zgodnie natomiast z treścią art. 175 ust. 4 ustawy emerytalnej ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114, zgodnie z którym w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Możliwość wzruszenia decyzji emerytalnych polega przede wszystkim na niwelowaniu tzw. wad materialnoprawnych, czyli uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygnięcia o faktach warunkujących nabycie prawa do emerytur i rent albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od których spełnienia zależy przyznanie uprawnień ubezpieczeniowych.

Niezbędnym warunkiem ponownego ustalenia kapitału początkowego jest zatem powołanie nowych dowodów lub wskazanie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji rentowej, które mogą mieć wpływ na istnienie tego prawa. Zwrot „nowy dowód” obejmuje zarówno przypadki ujawnienia dowodów istniejących przed wydaniem decyzji, jak i sytuacje zgłoszenia dowodów uzyskanych po wydaniu decyzji, pod warunkiem że wynikają z nich

fakty powstałe przed tym momentem. Zwrot „ujawnione okoliczności” oznacza zarówno okoliczności faktyczne, jak i okoliczności sprawy, czyli nie tylko fakty, których ustalenie warunkuje wydanie decyzji, lecz także wszelkie zachowania uczestników postępowania w sprawie ustalania prawa. Należy więc przyjąć, że „ujawnione okoliczności” to określane w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie uprawnień ubezpieczeniowych oraz uchybienia normom prawa materialnego lub/i procesowego wpływające na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego (Jankowska Karina, Jędrasik-Jankowska Inetta, Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, (w:) Prawo do emerytury. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, komentarz do art.114).

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie wnioskodawca nie dołączył nowych dowodów w rozumieniu art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej pozwalających zakwestionować nieuwzględnienie w kapitale początkowym wynagrodzeń minimalnych lub osób odbywających czynną służbę wojskową za okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej oraz okresu pomiędzy zakończoną służbą, a podjęciem pracy. Zwrócić uwagę należy, iż organ tych okoliczności nie uwzględnił już w pierwotnej decyzji kapitałowej z dnia 30 kwietnia 2002 r., od której ubezpieczony nie wniósł odwołania, a zatem w tym zakresie decyzja ta stała się prawomocna. Zaskarżoną decyzją z dnia 05 października 2022 r. organ dokonał z urzędu przeliczenia kapitału początkowego, jednak to przeliczenie było związane z nowelizacjami ustawy emerytalnej, natomiast zarówno przyjęty do ustalenia wysokości kapitału początkowego staż pracy, jak również podstawa wymiaru pozostały bez zmian. Wobec zatem braku nowych dowodów mogących mieć wpływ na wysokość kapitału początkowego, w ocenie Sądu, odwołanie ubezpieczonego w tym zakresie nie może być uwzględnione.

Niezależnie jednak od powyższego, w ocenie Sądu, argumentacja podniesiona w tym zakresie przez ubezpieczonego jest całkowicie chybiona.

Twierdzenie, iż wskutek braku możliwości uwzględnienia podstaw wymiaru składek za okres odbywania zasadniczej służby wojskowej, okres ten nie ma wpływu na wysokość kapitału początkowego jest bezpodstawne. Nie ulega bowiem wątpliwości, że okres ten został ubezpieczonemu uwzględniony w zaskarżonej decyzji jako okres składkowy, co miało znaczenie dla ustalenia wysokości współczynnika proporcjonalnego służącego do obliczenia części 24% procent kwoty bazowej, a także samego kapitału początkowego, którego wysokość w dużej mierze zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych. Okres odbywania zasadniczej służby wojskowej nie ma jedynie wpływu na ustalenie wysokości wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, albowiem choć okres ten jest uwzględniany jako okres składkowy do stażu pracy, to skoro w czasie pełnienia przez ubezpieczonego służby jako żołnierza w zasadniczej służbie wojskowej, nie były odprowadzane składki od uposażenia przez niego uzyskiwanego zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 6 czerwca 1958 r. o uposażeniu żołnierzy (Dz.U.1958.36.165, w brzmieniu obowiązującym w 1982 r.), to uzyskiwane przez niego kwoty (ani też żadne inne) nie mogą być uwzględnione do przyjętych wynagrodzeń. Zdaniem Sądu nie ma bowiem podstaw prawnych do zastosowania w niniejszym przypadku, na podstawie art. 15 ust. 7 ustawy emerytalnej, regulacji z art. 15 ust. 2a tej ustawy, zgodnie z którym to przepisem jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Przepis ten wyraźnie bowiem przewiduje możliwość zastosowywania fikcji prawnej do sytuacji, w których nie budziło wątpliwości, że istniał obowiązek opłacenia składek emerytalnych (co miało miejsce u osób pozostających w stosunku pracy). W przypadku żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową takiego obowiązku nie było, zatem nie ma też podstaw do stosowania przedmiotowej regulacji.

Dodać przy tym należy, że cytowane przez pełnomocnika ubezpieczonego postanowienia Sądu Najwyższego z 03.12.2019 r. I UK 6/19 rozstrzyga konieczność uwzględniania okresów odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresów składkowych, który to okres w przypadku ubezpieczonego organ rentowy uwzględnił już w pierwotnej decyzji kapitałowej. Natomiast fikcji prawnej, na którą wskazuje Sąd Najwyższy, w ocenie Sądu nie można rozciągać na kwestię wynagrodzeń, które ubezpieczony mógłby otrzymać, gdyby pracował zawodowo.

W ocenie Sądu pozbawiony podstaw był wniosek pełnomocnika ubezpieczonego o zwrócenie się w tym zakresie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, albowiem przedmiotowa kwestia była już przedmiotem badania przez ten Trybunał, który wyrokiem z dnia 14 lipca 2014 r. w sprawie SK 53/13 orzekł, że art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, 1717 i 1734 oraz z 2014 r. poz. 496, 567, 683 i 684) w zakresie, w jakim dla okresu odbywania przez ubezpieczonego obowiązkowej służby wojskowej, przypadającej przed 1 stycznia 1999 r., nie przewiduje przyjmowania za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne kwoty obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników lub obowiązującej w tym okresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne osób pełniących czynną służbę wojskową w Wojsku Polskim, jest zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Trybunał wskazał, że w jego orzecznictwie wielokrotnie podkreślano, że z zasady równości, wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji, wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa, charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną), powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań, zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Podmioty różniące się mogą być natomiast traktowane odmiennie. Ocena każdej regulacji prawnej z punktu widzenia zasady równości musi być zatem poprzedzona dokładnym zbadaniem sytuacji prawnej podmiotów i przeprowadzeniem analizy, tak gdy chodzi o ich cechy wspólne, jak też cechy różniące (zob. wyroki TK z: 28 maja 2002 r., sygn. P 10/01, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 35; 13 grudnia 2007 r., sygn. SK 37/06, OTK ZU nr 11/A/2007, poz. 157). Przy kształtowaniu zakresu prawa do zabezpieczenia społecznego ustawodawca musi uwzględnić wynikający z zasady sprawiedliwości społecznej postulat zachowania słuszych, sprawiedliwych proporcji pomiędzy wysokością emerytury, będącej z samej nazwy świadczeniem "zasłużonym", a rozmiarami "zasługi", wyznaczonymi przede wszystkim przez długość okresu aktywności zawodowej prowadzącej do nabycia prawa do emerytury oraz dochody osiągnięte w ramach tej aktywności.

Odrębności w statusie ubezpieczeniowym poszczególnych grup obywateli, dostosowane do ich rzeczywistych potrzeb, jako uzasadnione przesłankami rzeczowymi, nie powinny zatem budzić co do zasady zastrzeżeń. Przyjęcie jednolitych rozwiązań nie zawsze będzie bowiem sprawiedliwe skoro istnieją obiektywne różnice w sytuacji zawodowej, ekonomicznej i społecznej osób uprawnionych do świadczeń (szerzej na ten temat zob. np. orzeczenie TK z 23 września 1997 r., sygn. K 25/96, OTK ZU nr 3-4/1997, poz. 36, wraz ze wskazanym tam orzecznictwem i literaturą przedmiotu).

Trybunał przyznał, także, że przy kształtowaniu zakresu prawa do zabezpieczenia społecznego ustawodawca związany jest wynikającym z zasady równości nakazem jednakowego traktowania świadczeniobiorców charakteryzujących się jednakową cechą istotną (art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji). Różne traktowanie świadczeniobiorców, którzy nie mają wspólnej cechy relewantnej nie narusza jednak zasady równości, a nawet nie pozwala na analizowanie ich sytuacji jako podobnej z punktu widzenia tej zasady. Równość w zakresie prawa do zabezpieczenia społecznego nie oznacza zatem jednakowego, czy nawet podobnego traktowania wszystkich potencjalnych świadczeniobiorców, lecz oznacza konieczność podobnego traktowania podmiotów podobnych, które mają wspólną cechę istotną, relewantną z punktu widzenia badanej regulacji prawnej. Co więcej, w wyroku z 13 grudnia 2007 r., sygn. SK 37/06, Trybunał uznał, że "zgodny z założeniami konstytucyjnymi system ubezpieczeń społecznych nie może być oparty na zasadzie «absolutnej» równości. System emerytalno-rentowy powinien opierać się na zasadach powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości".

Mając na uwadze powyższe, żądanie ubezpieczonego dot. uwzględnienia w kapitale początkowym wynagrodzeń minimalnych lub osób odbywających czynną służbę wojskową za okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej jest niezasadne, poza tym nie miałyby wpływu na zmianę decyzji kapitałowej, bowiem nawet uwzględnienie wynagrodzeń zgodnie z żądaniem skarżącego nie miałyby wpływu na wysokość wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, skoro w przypadku ubezpieczonego wskaźnik ten został ustalony na podstawie wynagrodzeń uzyskanych przez niego w latach 1989-1998 jako najkorzystniejszy.

Nie ma także podstaw prawnych do uwzględnienia w okresach ubezpieczenia wliczanego do kapitału początkowego okresu między zakończeniem służby wojskowej, a ponownym podjęciem przez ubezpieczonego pracy w Stacji (...) S..

Niewątpliwie odwołujący stawiał się do pracy w ciągu 30 dni od dnia zakończenia służby wojskowej, czego wymagał art. 106 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1967, Nr 44, poz. 220 ze zm. w wersji obowiązującej w spornym okresie). Spełnienie tego 30-dniowego terminu jest jednak warunkiem jedynie do zaliczenia okresu odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby.

Ustawa o powszechnym obowiązku obrony sprecyzowała w sposób jednoznaczny, że okres zasadniczej służby wojskowej kończy się z chwilą opuszczenia koszar po przeniesieniu żołnierza do rezerwy. Zgodnie bowiem z art. 71 (a wcześniej art. 75) tej ustawy - zwolnienie z czynnej służby wojskowej następowało po upływie czasu trwania służby ustalonego w ustawie lub powołaniu. Zwolnienie przeprowadzali dowódcy jednostek wojskowych lub inne organy wojskowe. Żołnierza uważało się za zwolnionego z czynnej służby wojskowej z chwilą jego odejścia z miejsca pełnienia służby, po zwolnieniu z niej.

Przepis art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej stanowi natomiast, że jedynie okresy służby wojskowej są okresami składkowymi. Stąd do okresów składkowych na podstawie tego przepisu - można zaliczyć okres zasadniczej służby wojskowej tylko do dnia opuszczenia jednostki wojskowej po otrzymaniu rozkazu zwolnienia ze służby, a nie sporny okres przerwy, podczas której wnioskodawca opuścił już teren jednostki wojskowej, a jeszcze nie zgłosił gotowości podjęcia zatrudnienia u pracodawcy.

Nie można było również uznać także okresu przerwy pomiędzy zakończeniem przez wnioskodawcę pełnienia czynnej służby wojskowej w dniu 03 kwietnia 1982 r., a zgłoszeniem gotowości do podjęcia pracy 30 kwietnia 1982 r. jako okresu składkowego z tytułu pozostawania w stosunku pracy, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a) ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym przepisem za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. Nie ulega wątpliwości, że w przedmiotowym okresie przerwy wnioskodawca nie otrzymał żadnego wynagrodzenia z tytułu pozostawania w stosunku pracy, jak również nie pobrał żadnego zasiłku oraz nie została za niego - jako pracownika odprowadzona przez pracodawcę składka na ubezpieczenie społeczne.

Ubezpieczony co prawda wskazał na rozprawie, że zgłosił się do pracodawcy między 04 a 30 kwietnia 1982 r. ale jednocześnie przyznał, że uzyskał wówczas informację, że choć jest zobligowany podjąć pracę w ciągu 30 dni od zakończenia odbywania służby wojskowej, to nie musi tego czynić od razu. Z tego uprawnienia ubezpieczony skorzystał, wskutek czego stawiał się do pracy dopiero w dniu 30 kwietnia 1982 r. i wówczas podpisano z nim nową umowę o pracę. W ocenie Sądu przedstawione przez skarżącego okoliczności nie pozwalają na uznanie, że w okresie od 04 do 29 kwietnia 1982 r. był gotowy do świadczenia pracy i pozostawał w dyspozycji pracodawcy, a więc nie można przyjąć, że okres ten wypełnia dyspozycję art. 81 k.p., tj. że był to okres zatrudnienia, za który ubezpieczonemu przysługiwałoby prawo do wynagrodzenia, gdyż doznał przeszkód w świadczeniu pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy. Z treści tego przepisu wynikają bowiem dwie podstawowe przesłanki nabycia prawa do wynagrodzenia: po pierwsze - gotowość pracownika do wykonywania pracy, a po drugie - doznanie przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy. Sąd Najwyższy w wyroku z 14 grudnia 2009 r. (I PK 115/09 LEX nr 577683) wskazał, że cechami charakterystycznymi gotowości pracownika do wykonywania pracy są:

- 1) zamiar wykonywania pracy,
- 2) faktyczna zdolność do świadczenia pracy,

3) uzewnętrznienie gotowości do wykonywania pracy oraz

4) pozostawanie w dyspozycji pracodawcy.

Z zeznań wnioskodawcy nie wynika, aby wszystkie te elementy zostały spełnione.

Do zastosowania art. 81 § 1 k.p. nie jest wymagana szczególna, uzasadniona konfliktem czy sprzecznością interesów (pracownika i pracodawcy) forma odmowy dopuszczenia do pracy oraz szczególnie istotna przyczyna leżąca po stronie pracodawcy. Wystarczy, że pracownik miał zamiar podjęcia pracy, miał taką możliwość i uzewnętrzniał ten zamiar, zaś pracodawca odmówił dopuszczenia go do pracy w tym określonym dniu (zgłoszenia gotowości do pracy), wskazując pracownikowi na nieodległy w czasie dzień kiedy będzie to możliwe. Przepis art. 81 § 1 k.p. daje pracownikowi za czas takiej gotowości do pracy prawo do wynagrodzenia, a zatem zrównuje go w tym zakresie z pracownikiem świadczącym pracę, co z kolei rodzi konsekwencje w zakresie kwalifikowania tego okresu jako okresu składkowego. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała jednak miejsca, bowiem to ubezpieczony świadomie i celowo nie skorzystał z możliwości podjęcia pracy (a więc nie doznał przeszkód ze strony pracodawcy) i zgłosił faktyczną gotowość do jej wykonywania dopiero tuż przed upływem 30- dniowego terminu pozwalającego na zachowanie uprawnień pracowniczych.

Ubezpieczony w niniejszym postępowaniu kwestionował również ustaloną przez organ rentowy wysokość emerytury pomostowej.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2023.164 t.j) emerytura pomostowa stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej tablic średniego trwania życia, o których mowa w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jeżeli pracownik jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury, składki na ubezpieczenie emerytalne, zaewidencjonowane na jego koncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, zwanym dalej "Zakładem", zwiększa się przez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22, stanowiącym stosunek pełnej wysokości składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zaewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w Zakładzie (art. 14 ust 2).

Kwota emerytury pomostowej nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 14 ust. 3)

Jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę pomostową, uprawniony podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wysokość emerytury pomostowej ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 14 ust. 4)

Emerytura pomostowa podlega waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych dla waloryzacji świadczeń w art. 88, art. 89 i art. 93 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 14 ust. 5)

Odnosząc się do argumentacji skarżącego w odwołaniu od decyzji z dnia 06 października 2022 r. wskazać należy, że organ rentowy potwierdził w piśmie procesowym z dnia 25 października 2023 r., że ubezpieczony był członkiem OFE, zatem w takim wypadku – jak wynika z art. 14 ust. 2 w/w ustawy - w wysokości emerytury nie uwzględnia się składek zgromadzonych w OFE, ale zwiększa się składki zaewidencjonowane na koncie w ZUS poprzez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22 stanowiącym stosunek pełnej wysokości składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zaewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w ZUS. Organ wskazał, że w przypadku ubezpieczonego przedmiotowy wskaźnik został uwzględniony, a więc – wobec dalszych zarzutów – uznać należało, że w tym zakresie zaskarżona decyzja odpowiadała prawu.

Ubezpieczony w swoich zarzutach kwestionował także zgodność z Konstytucją treści art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, w związku z tym, że nakazuje uwzględnić średnie dalsze trwanie życia dla osoby w wieku 60 lat niezależnie od tego, w jakim wieku osoba wnioskuje o przyznanie emerytury. Zdaniem skarżącego przepis ten jest dyskryminujący w świetle zasad ustalania emerytur w wieku powszechnym.

Zdaniem Sądu powyższe stanowisko nie jest trafne. Podkreślić bowiem należy, że ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze nowymi regulacjami określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Ustawa ma również charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1 stycznia 1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy) i ma być „pomostem między dotychczasowym systemem z licznymi możliwościami przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym i nowym systemem, w którym tego typu rozwiązania będą wyjątkiem” (vide: uzasadnienie wyroku TK z dnia 16 marca 2010 r., K 17/09).

Podkreślić także należy, że samo świadczenie ma również charakter terminowy, zgodnie bowiem z art. 16 prawo do emerytury pomostowej ustaje z dniem:

1) poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury, która jest ustalona decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;

2) osiągnięcia przez uprawnionego wieku:

a) 60 lat - w przypadku kobiet,

b) 65 lat - w przypadku mężczyzn

- jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;

3) śmierci uprawnionego.

Gramatyczna wykładnia przepisu art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych nakazuje jednoznacznie przyjąć, iż przy ustalaniu wysokości emerytury pomostowej przyjmuje się wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązującej w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej tablicy średniego trwania życia, jednak w ocenie Sądu nie jest to czynnik dyskryminujący, albowiem cała ustawa o emeryturach pomostowych ma charakter szczególny i jej zakresem jest objęty określony, zamknięty krąg ubezpieczonych.

Emerytura pomostowa bez wątpienia mieści się w ogólniejszym zakresie świadczeń emerytalnych, połączonych wspólnym celem zapewnienia w zamian za składkę środków utrzymania na wypadek utraty zarobku ze względu na spełnienie się szczególnego ryzyka osiągnięcia wieku emerytalnego, w którym zazwyczaj następuje niezdolność do efektywnej pracy. Emerytura pomostowa realizuje cel każdej emerytury, tj. ochronę przed ryzykiem starości, ocenianej w tym wypadku jako niezdolność do wykonywania pracy kwalifikowanej z powodu wieku. Nie można jednak nie dostrzegać, że warunki emerytalne (dotyczące osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.), przewidziane dla emerytury pomostowej, są równorzędne z ustalonymi w art. 184 ustawy emerytalnej (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2016 r. II UK 283/15 Opublikowano: LEX nr 2113366), a tym bardziej w art. 24 ustawy emerytalnej, które wysokość jest ustalana zgodnie z art. 25 i 26 tej ustawy – czego skarżący zdaje się zupełnie nie dostrzegać.

Zwrócić uwagę należy, iż zastosowanie przy ustaleniu emerytury w wieku powszechnym średniego dalszego trwania życia w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego niejako promuje osoby decydujące

się na późniejsze skorzystanie ze świadczeń emerytalnych, natomiast samo skorzystanie z prawa do emerytury w obniżonym wieku – bo taki charakter ma emerytura pomostowa – jest skorzystaniem ze swego rodzaju przywileju, jaki ustawodawca przewidział dla osób wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w związku z wcześniejszą niż normalnie, przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, utratą predyspozycji psychofizycznych do wykonywania dotychczasowej pracy, wynikającą z występowaniem szczególnych czynników ryzyka.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się rozumienie zasady równości w ten sposób, że w każdym przypadku podmioty należące niewątpliwie do tej samej kategorii muszą być traktowane równo, a podmioty należące do istotnie różnych kategorii mogą być traktowane różnie (vide Wyroki TK z 24 kwietnia 2001 r., sygn. U 9/00, OTK ZU nr 4/2001, poz. 80, z 24 kwietnia 2006 r., sygn. P 9/05, OTK ZU nr 4/A/2006, poz. 46; z 6 marca 2007 r., sygn. P 45/06, OTK ZU nr 3/A/2007, poz. 22; z 23 listopada 2010 r., sygn. K 5/10, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 106). Zestawianie przez skarżącego sposobu ustalenia wysokości świadczeń osób przechodzących na emeryturę w wieku powszechnym z osobami decydującymi się na skorzystanie z możliwości uzyskania emerytury w wieku obniżonym jest niezasadne, bowiem sytuacja prawna tych dwóch grup ubezpieczonych nie jest tożsama i różny sposób ustalenia wysokości świadczeń w tym wypadku nie stanowi naruszenia zasady równości, o której mowa w art. 32 Konstytucji RP. Z tego też względu Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia wniosku skarżącego o wystąpienie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, zawartego w odwołaniu od decyzji z dnia 06 października 2022 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że obie zaskarżone decyzje odpowiadają prawu i z tego względu, na podstawie art. 477(14) § 1 kodeksu postępowania cywilnego, oddalił odwołania wnioskodawcy jako niezasadne, o czym orzekł w punkcie 1.

W punkcie 2 wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego – na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, to wnioskodawca winien w sprawie niniejszej zwrócić organowi rentowemu koszty zastępstwa procesowego. Wysokość tych kosztów Sąd ustalił w oparciu o § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (j.t. Dz.U. z 2018, poz. 265) tj. po 180 zł za każdą z połączonych spraw. O odsetkach do zasądzonych kosztów orzeczono zaś na zgodzie z art. 98§1(1) k.p.c.

sędzia Justyna Skórzewska